

Planuri de lecții comentate

PRINCIPATELE ROMÂNE ÎN PRIMII ANI DUPĂ REVOLUȚIA DIN 1821

(clasa a IX-a)

I. Problematica lecției

- Ocupația otomană mai 1821—septembrie 1822 și urmările sale ¹ ;
- Restabilirea domniilor pămîntene 1 iulie 1822 ² ;
- Proiecte de reforme :
  - a/ proiectul de constituție al „cărvunarilor“ moldoveni 1822 ;
  - b/ ideea „Daciei mari“ în opera lui Dinicu Golescu „Însemnare a călătoriei mele“ ;
  - c/ republica burgheză în concepția lui Eufrosin Poteca ³ ;
- Răscoala din 1826 condusă de Simion Mehedințeanu și Ghiță Cuțui ⁴ ;
- Noul statut politico-juridic al Principatelor române ; Convenția de la Akkerman (Cetatea Albă) 7 octombrie 1827 ⁵ ;
- Războiul ruso-turc 26 aprilie 1828—2 septembrie 1829 ; participarea detașamentelor de panduri comandate de polcovnicul Ioan Solomon ; ocupația rusă aprilie 1828—aprilie 1834 ⁶ ;
- Tratatul de pace de la Adrianopol, 2 septembrie 1829 și „Actul osăbit pentru prințipurile Moldova și Țara Românească“ ⁷.

II. Comentariu istoric

1. Intrate în Moldova și Țara Românească la începutul lunii mai 1821, oștirile turcești au înfrînt revoluția. Găsind Principatele române lipsite de orice autoritate, turcii au instituit un regim militar deosebit de tiranic.

2. Sub presiunea Angliei, Austriei și Rusiei, Poarta a convocat cîte o delegație de boieri din fiecare Principat, pentru a le consulta asupra dorințelor țării, a admis o parte din ele și, la 1 iulie 1822, a numit domn în Moldova pe Ioniță Sandu Sturdza, iar în Țara Românească pe Grigore Dimitrie Ghica.

3. Restabilirea domniilor pămîntene a adus o oarecare ușurare a sarcinilor financiare, dar nu a pus capăt frământărilor sociale. Revendicînd egalitatea de drepturi cu marea boierime, mica boierime a întocmit proiecte de reforme dintre care cel mai important este acela al „cărvunarilor“ moldoveni elaborat de inginerul Ionică Tăutul. Spiritul de reforme al vremii pătrunde adînc în scrierile lui Dinicu Golescu și Eufrosin Poteca, ultimul preconizînd reorganizarea țării în sensul unei republici burgheze.

4. Dintre mișcările sociale, cea mai violentă a fost răscoala din Oltenia, condusă de doi panduri Simion Mehedințeanu și Ghiță Cuțui, în anul 1826. Lipsită de sprijinul populației, răscoala a fost ușor înfrântă, conducătorii au fost prinși și aduși în București, judecați și spânzurați la marginea orașului.

5. Organizarea Principatelor române a fost obiectivul principal al Convenției de la Akkerman (Cetatea Albă), semnată de Rusia și Turcia la 7 octombrie 1827.

6. Agravarea „chestiunii orientale“ a declanșat războiul ruso-turc la 26 aprilie 1828. Armata rusă comandată de generalul L.A.P. Wittgenstein a trecut Prutul prin 3 puncte (Sculeni, Fălciu și Vadul lui Isac), domnii pămînteni s-au retras și Principatele române au fost guvernate de generali ruși : Feodor Petrovici Pahlen, P. F. Jeltuhin și Pavel Dmitrievici Kiselev. Alături de trupele rusești, au luptat detașamentele de panduri români comandate de polcovnicul Ioan Solomon.

7. Victoriile armatei ruse conduse de generalul H. K. F. Diebici numit Zabalkanski au silit Turcia să semneze pacea de la Adrianopol (astăzi Edirne) 2 septembrie 1829. Articolul V din Tratatul de pace a fost dezvoltat sub numele de „Actul osăbit pentru prințipurile Moldova și Țara Românească“ ce prevedea drepturile cuprinse în tratatele anterioare.

III. Comentariu metodic

Datorită programei școlare în vigoare, avem suficient timp pentru a analiza temeinic fenomenele economico-sociale și evenimentele politice din această perioadă. Descrierea tabloului social-politic al Principatelor române se poate realiza printr-o discuție cu elevii, pe baza cunoștințelor anterioare. Trebuie însă să avem grijă ca, chiar de la enunțarea lor, să explicăm noțiunile fundamentale : domni pămînteni, cărvunari, polcovnic.

Lecția oferă prilejul pentru o justă integrare a istoriei patriei în istoria universală și se poate preda prin folosirea izvoarelor istorice, metodă ce ridică prestigiul profesorului, captează atenția și curiozitatea elevilor, îi orientează spre studiu suplimentar, spre cercetare. Un interes deosebit au manifestat elevii atunci cînd au citit și comentat fragmentele pe care le-am selecționat cu grijă din izvoare istorice principale ca :

D. V. Barnovschi, *Originile democrației române „Cărvunarii“*. *Constituția Moldovei de la 1822*, „Viața Românească“, Iași, 1922, p. 111.

Dinicu Golescu, *Insemnare a călătoriei mele Constantin Radovici din Golești făcută în anul 1824, 1825, 1826*. Cuvînt înainte : Marin Bucur, Editura Eminescu, București, 1971, p. 84.

Am predat lecția, apelînd permanent la cunoștințele elevilor și imbinînd metodele și procedeele moderne (problematizarea, descoperirea)

cu cele clasice (analiza, descrierea, schema). Problematizarea am realizat-o atunci când elevii, singuri, au răspuns la întrebarea : „de ce norodul a răspuns într-o mică măsură la proclamația lui Simion Mehedințeanu și Ghiță Cuțui?”. Răspunsul elevilor a fost concis și logic : „Pentru că cei doi conducători ai răscoalei din 1826 erau puțin cunoscuți, pentru că populația trăia încă reprimarea singeroasă a revoluției de la 1821“.

Participarea elevilor la dezbatere a sporit mult atunci când am prezentat fragmente din „*Biografia vieții polcovnicului Ioan Solomon istorisită de sine însuși și scrisă de P. Georgeșcu*“, Tipografia lui Iosif Samitca și Iancu Moise, Craiova, 1862, p. 23, 24, 26, 27 (vezi *Anexa*). Fragmentele au fost citite de profesor, deoarece biografia polcovnicului este tipărită în cirilică de tranziție, iar elevii le-au comentat și au arătat pe harta tematică, lucrată în cadrul cercului de istorie, localitățile unde detașamentele de panduri au luptat alături de ruși împotriva turcilor în războiul din 1828—1829.

Comentarea izvorului istoric a atins punctul culminant atunci când fiecare elev a primit o copie tradusă și dactilografiată după „Actul osăbit pentru prințipaturile Moldova și Țara Românească“¹. Cu acest prilej, unii elevi au mărturisit că istoria este deosebit de interesantă și frumoasă atunci când evenimentele politice sînt cunoscute în profunzime.

Paralel cu desfășurarea lecției, am elaborat la tablă, cu aportul elevilor, conținutul de idei al temei, schema lecției pe care elevii au transcris-o în caietele de notițe.

Concluzia finală a fost subliniată de elevi care, singuri, au arătat că Rusia, ca să administreze Principatele române, trebuia să dea noi legi — regulamentele organice. În acest fel, s-a făcut legătura cu următoarea lecție : „Perioada regulamentară pînă la revoluția din 1848“.

IV. BIBLIOGRAFIE

Columbeanu, S., *Evoluția raporturilor agrare din Țara Românească după răscoala lui Tudor Vladimirescu pînă la Regulamentul Organic (1822—1831)*, în „Studii și materiale de istorie modernă“, vol. II, 1960, p. 3—72.

Filitti, Ioan C., *Frământările politice și sociale în Principatele române de la 1821 la 1848*, „Cartea Românească“, București, 1932, 192 p.

Golescu, Dinicu, *Insemnarea călătoriei mele Constantin Radovici din Golești făcută în anul 1824, 1825, 1826*. Cuvînt înainte : Marin Bucur, Editura Eminescu, București, 1971, 189 p.

* * * *Istoria României*, Editura Academiei Republicii Populare Române, București, 1964, vol. III, p. 907—931.

¹ *Acte și documente relative la istoria renascerei României*, „Carol Göbl“, București, 1900, vol. I, p. 326—328. Actul a fost comentat de Fl. Stănculescu, în „Studii și articole de istorie“, XXX—XXXI, 1975, p. 124—126.

*Anexă***BIOGRAFIA POLCOVNICULUI IOAN SOLOMON**

.....La 1828 după intrarea armiei rusești în Țara Românească, fiind un general rus, anume Gorceacov, cu avangardie la Craiova, au dat poruncă, ca să venim toți căpitanii poterilor și ai pandurilor, la Craiova, la căimăcămie, unde ne-au și înfățișat caimacamul la arătatul general. Iar el văzîndu-ne, ne-au întrebă dacă voim să intrăm în slujba pandurească, precum au fost la 1821 ? Ceilalți toți s-au retras și n-au primit, decît numai eu am răspuns că primesc cu plăcere..... p. 23.

La cea dintîi ocazie de război, au ieșit o sumă de turci de la Băilești și Cioroi după zaharele, unde m-au trimis pe mine cu o sută de panduri și catane de putere, dîndu-mi și o sotnă de cazaci și mergînd asupra lor, i-am și găsit la satul Coveiul și cum ne-au văzut turcii, au luat fuga și s-au dus la satul Catanele unde se afla o culă de zid și s-au închis acolo în culă, fiind numai vreo 60 de turci cu care ne-am bătut toată ziua..... p. 24.

Am așezat lagărul la satul Golenți. De acia am plecat toți pandurii și toți muscalii la Calafat ; și turcii îndată ce ne-au văzut, au ieșit de loc afară o sumă foarte mare și ne-am bătut toată ziua și de trei-patru ori i-am înfrînt, pînă îi băgam în șanțurile lor..... p. 26.

Raportînd generalului despre aceasta, am și primit poruncă ca să mergem pe marginea Dunării, pînă la Cerneți și acolo să mă așez cu toții. Și ajungînd la Cerneți am și făcut șanțuri pentru metereze deasupra Cernețului. Peste șase zile au ieșit o trupă de turci la schela Cladovei aproape de Cerneți, în pămîntul țării noastre și fără zăbavă am făcut puținică bătaie..... p. 27.

DUMITRU P. IONESCU

**SITUAȚIA DUPĂ 1848 ÎN TERITORIILE ROMÂNEȘTI
AFLATE SUB DOMINAȚIE STRĂINĂ ¹**

(clasa a IX-a)

- I. Situația în teritoriile românești aflate sub dominație habsburgică.
  - A. Caracteristici ale politicii interne și externe ale Imperiului habsburgic în această perioadă.
  - B. Transilvania și Banatul în etapa federalismului istoric liberalist (1860—1867)
    - a. conținutul și caracterul etapei
    - b. Diploma din 1860 și urmările ei pentru românii din Transilvania și Banat ²
    - c. forme de luptă ale românilor : politice, culturale ³
  - C. Instaurarea dualismului austro-ungar (1867)
    - a. cauze, conținut, urmări pentru români
    - b. organizarea luptei împotriva politicii reacționare dualiste : politice (Pronunciamentul de la Blaj, constituirea Partidelor Naționale din